

Котова І.М.
старший науковий співробітник
Павлова Т.В.
старший науковий співробітник
Одеський національний економічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Важливою ланкою реального сектору економіки є промисловий комплекс.

Процеси розвитку промислового виробництва повинні спрямовуватися на забезпечення збалансованого зростання економіки. Таке зростання можливе за умови відновлення функціонального повноцінного розширеного відтворення, яке передбачає не тільки кількісне збільшення випуску товарів і послуг, а й здатність промислових структур продукувати власні внутрішні інноваційні капіталовкладення. Внутрішні інвестиційні можливості підприємств утілюються в кінцевому підсумку в продукції інвестиційного попиту, технологічній і структурній модернізації промислового виробництва.

Доводиться констатувати, що досі значна частка вітчизняних підприємств не оволоділи сучасними чинниками конкурентоспроможності, що закладає підґрунтя для їх стратегічного відставання в конкурентній боротьбі із зарубіжними компаніями, яка посилюється через зростання відкритості економіки України.

Нині зрозуміло, що умовами підвищення конкурентоспроможності та збільшення обсягів виробництва промисловості є прискорення НТП, інноваційний підхід до розвитку виробництва, впровадження матеріало- та ресурсозберігаючих технологій, висока якість сировини, наукові підходи до організації праці. Якісний розвиток промисловості є можливим за наявності основних фондів, що відповідають сучасним вимогам, проведення наукових досліджень та впровадження наукових розробок у виробничі процеси, що, в свою чергу, є можливим за умов наявності висококваліфікованих кадрів, галузевих наукових центрів і відповідних підрозділів на підприємствах.

У провідних країнах світу розвиток технологій і наукомісткого виробництва забезпечується інноваційною діяльністю на основі потужного фінансового забезпечення. Наблизитись до рівня розвинутих країн можна лише за рахунок реконструкції та модернізації виробництва інноваційними засобами. Значну роль у цих процесах повинно відігравати використання вітчизняних високотехнічних розробок, які можуть за короткий проміжок часу дати позитивний результат в економічному розвитку.

Головні проблеми впровадження в практику наукових досягнень полягають як у відсутності дієвого механізму зв'язку науки та виробництва, так і у невідповідності експериментально-виробничої бази науки технологічній базі промислового виробництва. Наукові організації перебувають, як правило, у скрутному становищі, що викликано недостатнім бюджетним фінансуванням науки, незатребуваністю наукових розробок підприємствами через відсутність

коштів на їх оплату. Має місце процес старіння та зносу машин, устаткування і приладів. Найбільш розвинені країни прискорили проведення структурної перебудови промисловості на основі нових прогресивних технологій, забезпечивши перехід до нового технологічного укладу.

Для виправлення ситуації в Україні необхідно створення сучасних форм економічних взаємовідносин наукових організацій з промисловими підприємствами і державою, відповідних умов оподаткування наукових організацій; забезпечення координації напрямів наукової діяльності в галузях досліджень, що проводяться галузевими НДІ. Тільки такий шлях розвитку сприятиме підвищенню конкурентоспроможності промисловості та формуванню динамічних конкурентних переваг.

Державні методи поліпшення розвитку промисловості повинні базуватися на визначенні цілей науково-технічного забезпечення, які повинні вирішувати галузеві НДІ, серед них:

- усунення несприятливих тенденцій розвитку в Україні найбільш екологічно небезпечних виробництв;
- реалізація розробок, що дозволяють досягти граничних значень економічної та соціальної безпеки країни;
- розширення внутрішнього та зовнішнього ринків вітчизняної продукції;
- забезпечення споживачів різних галузей сучасними технологіями, прогресивними комплектуючими матеріалами, технікою нового покоління для створення та випуску конкурентоспроможної продукції.

З вищенаведеного аналізу вітчизняної промисловості можна зробити висновок про її незадовільний технічний та технологічний стан: вона поступається країнам ЄС за рівнем за рівнем інвестицій, що вкладаються у розвиток виробництва, в тому числі в його інноваційну складову.

Необхідно ставити завдання забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників на внутрішньому ринку і проводити політику експансії на ринки інших країн, але на першому етапі Україні потрібно добитися того, щоб розрив у рівні технологій не збільшувався, а потім долати відставання.

Окрім цього, є низка інших принципових аспектів, що мають загальний характер. Тут особливо важливо звернути увагу на ті з них, що сприяють:

- а) притоку внутрішніх і зовнішніх інвестицій;
- б) посиленню інноваційних параметрів здійснюваних заходів;
- в) нарощуванню обсягів і зростанню якісних характеристик кінцевої продукції, послуг та підвищенню їх конкурентоспроможності;
- г) раціоналізації використання регіональних ресурсів і розв'язанню інших, зокрема фінансових, регіональних соціально-економічних проблем.